

Aqil Camal

Tofiq bəyi itirdik...

Azərbaycan Milli Azadlıq Hərəkatının öncülərindən biri, Bütöv Azərbaycan Yolçusu, "Türküstan" qəzetinin qurucusu və Yönetim Başçanı Tofiq Seyidi.

Uzun sürən xəstəlikdən sonra bu həyata əlvida dedi Tofiq bəy.

Ruhunun Tanrı dağında məkan bulacağına şübhə etmədiyimiz bəyimiz.

1988-ci ildə Quzey Azərbaycanda vüsat alan xalq hərəkatı özündə bir neçə ideoloji cərəyanı daşıyırdı. Azərbaycanın ayrılmaq

mənafinin tələb etdiyi MİLLİ DİR-ÇƏLİŞ, MİLLİ KİMLİK, MİLLİ AZADLIQ ideyalarından yola çıxaraq Azərbaycanın müstəqilliyinə aparan mübarizənin ən doğru yol olaraq seçilməsi digər yad düşüncələrin arxasına keçməsinə, təcridən ortadan qalmasına səbəb oldu.

Xalq hərəkatının Milli Azadlıq Hərəkatına çevrilməsi və Türkcülük əsasında davam etməsi sözsüz ki, Əbülfəz Elçibəy başda olmaqla, o zaman ayağa qalxmış toplumun qarşısına çıxan Azərbaycan aydınlarının tarixi xidmətinin məhsulu idi. Eyni zamanda, hərəkatın öncül təbəqəsini təşkil edən yüzlərlə Vətən fədaisinin yerlərdə əhali arasında apardığı iş, hərəkatın təşkilatlanma mərhələsinə keçməsi Azərbaycanın müstəqilliyinə aparan yolun təsəvvür edilməyəcək qədər yaxın olmasına gətirib çıxardı. Bu hərəkatı təşkilatlandıran, onu müstəqillik da-

batlar törətməyə başlamış SSRİ KQB-nin əməllərinə qarşı hərəkat yoldaşları ilə birlikdə mübarizə aparanda da, 15 may 1992-ci ilə Ayaz Mütəllibovun konstitusiyaya zidd şəkildə yenidən hakimiyyəti qamurlamaq cəhdinə qarşı xalq üsyanının önünə düşüb gedəndə də, Elçibəy hakimiyyəti zamanı ən yüksək vəzifə təkliflərinə baxmayaraq heç bir rəsmi mövqeni təşkilatdakı fəaliyyətinə dəyişməyəndə də... Bu fədakarlıq örnəklərini nə qədər desən uzatmaq mümkündür. O qədər mümkün ki, sonrakı illərdə bizlər də bu fədakarlıqlara şahidlik etdik.

Tofiq Seyid qeyd etdiyim kimi, davamlı təkliflərə rəğmən Elçibəy hakimiyyətində hər hansı rəsmi vəzifə tutmamışdı. Amma, bunu Elçibəyin yaxın silahdaşları da, Elçibəyin ələ üzvləri də bilirdi və bu gün də etiraf edirlər ki, ən çox inandığı, etimad göstərdiyi, etibar etdiyi

dan, oyun siyasətindən uzaq durdu, yalnız Millətləşmə, Dövlətləşmə, Bütövləşmə triadasının yürütməsinə çalışdı, bu yola bütün imkanlarını səfərbər etdi.

keçmişlər, ölkə, bölgə, dünya, Türk dünyası mövzularında çoxsaylı söhbətlər etmişik, müsahibələr almışyıq. 17 ildə çox şey dəyişdi, ölkədə də, bölgədə də, dünyada da... Hər baş

Əqidə adamı, Turan yolçusu

Millətə, Bütövlüyə aşıq adamı itirdik

hissəsi olan o zamankı Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində baş qaldıran, İrevandan, Moskvadan və xaricdən dəstəklənən separatçı hərəkata qarşı Azərbaycan xalqının müqavimət gücünü ortaya qoyan hərəkat az keçmədi ki, fərqli ideoloji-siyasi çalarlarını göstərməyə başladı. Bu çalarlar içərisində Azərbaycan xalqının ümummilli məfkurəsinə, düşüncəsinə o qədər də yaxın olmayan İslam fundamentalizmi, sosial-demokratlıq və s, bu kimi düşüncələr də, meydanda səsləndiri-

vasına yönləndirən öncüllər içərisində Tofiq Seyidov adı o dövrün şahidlərinin, proses iştirakçılarının rahatlıqla çəkəcəyi bir addır.

Sovet dövründə dövlətin inzibati qurumlarında çalışan memurların hələ SSRİ-nin ayaqda olduğu bir vaxtda, hər şeyi gözə alaraq milli hərəkata qoşulması, onun öncülü-nə çevrilməsi o dövrdə o qədər də geniş yayılmış nümunə deyildi. Tofiq Seyidov məhz o dövrdə rahat işini, rəsmi işini hərəkatın sıra nəfəri, öncülü olmağa dəyişə bilən tək

şəxslərdən biri idi Tofiq bəy. Onların arasında olan bu xüsusi yaxınlıq, dostluq, indiyədək heç kimin bilmədiyi və bundan sonra da bilməyəcəyi bir çox sirləri özündə ehtiva edirdi.

Tofiq bəy, Bəyden sonrakı bütün ictimai-siyasi, ideoloji fəaliyyəti ilə bu dostluğa, bu əqidə birliyinə sadıq qaldı. Yalançı siyasi oyunlar-

Siyasi-ideoloji fəaliyyətində Bütöv Azərbaycan ideali əsas yer tutan Tofiq Seyid, son 15 illik fəaliyyətində Güney Azərbaycan məsələsinə daha çox yer ayırmışdı. Xüsusilə, 22 May 2006-cı ildə Güney Azərbaycanda baş qaldıran hərəkat Tofiq bəyin o dövrki fəaliyyətinə ciddi təsir etmişdi. Güney Azərbaycan milli hərəkatını müdafiəsi məqsədilə keçirilən tədbirlərdə, aksiyalarda təkə iştirakçı kimi deyil, həm də təşkilatçı kimi rol alırdı.

Tofiq Seyid "Türküstan" qəzetini 22 May hadisələrindən az sonra təsis etdi. Bu qəzetin təsis edilməsi fikri hər zaman vardı, amma, 22 May hadisələri bu işi daha da sürətləndirdi. Tofiq bəy bütün mümkün imkanları ilə Quzey Azərbaycandan Güney Azərbaycana verilə biləcək dəstəyin təmin olunmasına çalışırdı.

Təsədüfi deyil ki, "Türküstan" qəzeti nəşrə olunduğu gündən indiyədək 17 illik müddətdə Güney Azərbaycan mövzusunda diqqət göstərən, Təbrizin xəbərini Gəncə-

verən dəyişiklik mənə Tofiq bəyin müsahibələrini, müsahibələrdəki fikirləri, proqnozları xatırladıb. Düşünmüşəm ki, necə də vaxtilə dəqiq deyib, necə də filan məsələnin bu cür ola biləcəyini görürdüm... Bu baxımdan, deyə bilərəm ki, Tofiq bəyin qəzetimizdə dərc olunmuş müsahibələri, Güney Azərbaycan, Rusiyanın bölgə siyasəti, İranın Azərbaycan siyasəti, Türkiyənin bölgədə parlayan rolu ilə bağlı vaxtilə söylədiyi fikirlər bu günə xeyli dərəcədə səsləşir. Və nə zamansa, araşdırma mövzusu ola bilər.

Tofiq Seyidin iş prosesində gördüyümüz, kəşf etdiyimiz xüsusiyyətlərindən biri etirafında olan, birlikdə çalışdığı insanlara inanması, etibar, etimad etməsidir. Bu xüsusiyyətini biz "Türküstan"ın simasında da gördük. Heç zaman mətbu prosesə, jurnalist fəaliyyətinə, qəzetin işinə müdaxilə etmədi. Hər zaman inandı, etibar, etimad etdi.

Və fikrimizə, bu yanaşmasında da yanlışlıq. "Türküstan" qəzeti 17 il əvvəl neçə başlamışdısa, "Adımız

lirdi. 70 il həqiqi siyasi düşüncədən uzaq düşmüş toplum üçün səsləndirilən hər bir yeni fikir, ideya maraqlı gəlirdi, parıltılı görünürdü. Bu baxımdan, toplumun yanlış istiqamətə getməməsi, milli maraqlar və

tək insanlardan oldu.

Bu fədakarlıq nümunəsi onu həyatının bütün sonrakı dövrlərində müşayiət etdi.

Qanlı 20 Yanvar hadisələri ərəfəsində Bakıda genişmiqyaslı tənxi-

nin xəbəri, Ərdəbilin xəbərini Naxçıvanın xəbəri qədər eyni bilən bir media siyasəti həyata keçirib. Qəzetin ilk sayından indiyədək bir səhifə xüsusi olaraq Güney Azərbaycan səhifəsidir. Bu dəst-xəttin müəllifi heç şübhəsiz Tofiq Seyiddir.

Tofiq bəylə bizi daha yaxın planda "Türküstan" qəzeti birləşdirib və bu 17 ildə Tofiq bəylə olmuş,

məfkurəmizdir" şüarı ilə Millətləşmə, Dövlətləşmə, Bütövləşmə idealına sadıq şəkildə yoluna davam edir və davam edə biləcəyi qədər də, Tofiq bəyin görmək istədiyi qızıl qaydalar, Güney Azərbaycan mücadiləsi, Türk Birliyi ideyasının təbliği dəyişməz olaraq qalacaq.

Tannın rəhməti sizinlə olsun, Millət fədaisi!